

O. ref. : 10 / A / 96 / 020

BETREFT : Raadpleging van de dossiers van de Vreemdelingenpolitie die in het
Rijksarchief zijn neergelegd.

De Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer,

Gelet op de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens, inzonderheid op artikel 29;

Gelet op de adviesaanvraag van 13 juni 1996 van de Minister van Binnenlandse Zaken, door de Commissie ontvangen op 17 juni 1996;

Gelet op het verslag van de Heer F. RINGELHEIM,

Brengt op 13 september 1996 het volgende advies uit :

I. VOORWERP VAN DE ADVIESAANVRAAG :

1. In een brief van 13 juni 1996 vraagt de Minister van Binnenlandse Zaken het advies van de Commissie in verband met de vraag die hem werd gesteld door de Algemeen Rijksarchivaris in een schrijven van 22 april 1996 : mogen de dossiers die in het Algemeen Rijksarchief zijn neergelegd door de Vreemdelingenpolitie worden geraadpleegd na een termijn van honderd jaar of na een termijn van vijftig jaar, die ingaat op de eerste datum vermeld in het dossier, zulks gelet op het bepaalde in de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzicht van de verwerking van persoonsgegevens (hierna de wet van 8 december 1992).

II. ONDERZOEK VAN DE VRAAG :

Context van het probleem aangehaald door de Algemeen Rijksarchivaris

In een brief dd. 22 april 1996 aan de Minister van Binnenlandse Zaken stelt de Algemeen Rijksarchivaris dat het archief van de Vreemdelingenpolitie een van de meest geraadpleegde archiefbestanden is. Naar aanleiding van de publicatie van de inventaris van de microfilms van de steekkaarten van de individuele dossiers doet zich het probleem van de raadpleging ervan voor in het kader van de wet van 8 december 1992.

De Algemeen Rijksarchivaris zegt dat veel vreemdelingen (met andere woorden personen die niet in België wonen) dossiers willen inzien en dat het bijgevolg niet mogelijk is te voorzien in stelsel op grond waarvan zij zich ertoe verbinden deze gegevens uitsluitend te raadplegen voor wetenschappelijke doeleinden, met inachtneming van de persoonlijke levenssfeer.

Tot in 1994 waren de bevoegdheden in verband met het toezicht op de vreemdelingen verdeeld tussen twee diensten van het Ministerie van Justitie :

- het toezicht op de verplaatsingen van de vreemdelingen op het grondgebied van het Rijk en op hun verblijfplaats ressorteerde onder de diensten van de *Vreemdelingenpolitie*, die daarna de *Dienst Vreemdelingenzaken* is geworden en was toegevoegd aan het Bestuur Veiligheid van de Staat;
- de machtiging om de woonplaats in België te vestigen en de naturalisaties werden behandeld door het *Bestuur Wetgeving* van het Ministerie van Justitie.

In 1994 werd de *Dienst Vreemdelingenzaken* overgeheveld naar het Ministerie van Binnenlandse Zaken.

In de nota "Inventaris van de microfilms van de steekkaarten van de individuele dossiers" die als bijlage bij de brief van de Algemeen Rijksarchivaris gaat, is gesteld dat de *Vreemdelingenpolitie* in 1948 bij het Algemeen Rijksarchief een aanzienlijk deel van de sedert haar oprichting aangelegde dossiers heeft neergelegd, namelijk de dossiers met de nummers 69 tot 500.000. In 1965 werden de dossiers tot nummer 999.999 neergelegd. Zeven jaar later werd voorzien in een alfabetisch bestand, aan de hand waarvan toegang tot de dossiers mogelijk wordt gemaakt.

De manier van rangschikken van het Bestuur werd behouden. De dossiers zijn gerangschikt volgens het nummer dat werd gegeven op het tijdstip van de aanleg ervan en volgens de chronologische volgorde van hun registratie door de *Vreemdelingenpolitie*.

De neergelegde dossiers werden aangelegd tussen 1835 en 1912. De datum waarop het dossier is aangelegd geeft evenwel geen aanwijzingen over de datum van het meest recente document in het dossier.

De dossiers bevatten stukken in verband met de burgerlijke staat, de moraliteit, de activiteiten en de verplaatsingen binnen de landsgrenzen. Bij voorbeeld :

- kennisgevingen van aankomst en vertrek ingevuld door de Dienst Bevolking van de gemeente waarin de vreemdeling zich inschrijft of waaruit hij vertrekt; deze steekkaarten bevatten de naam van de persoon, de plaats en datum van geboorte, de burgerlijke staat, de nationaliteit, de samenstelling van het gezin, het beroep, het adres in België;
- foto's
- kennisgevingen van verklaring van verblijfplaats;
- steekkaarten met inlichtingen van de politie (moraliteitsonderzoek);
- processen-verbaal;
- uittreksels uit het strafregister;
- inlichtingen van de Veiligheid van de Staat en, desgevallend, het referentnummer van een dossier bij dat Bestuur;
- kennisgevingen van overbrenging naar de grens, ingevuld door de Rijkswacht;
- met elkaar verbonden dossiers, bij voorbeeld van verwanten, samenwonenden, etc.

Het alfabetisch repertorium van de dossiers, in de vorm van steekkaarten, bestaat uit twee reeksen. De eerste reeks bestaat uit de dossiers met de nummers van 69 tot 500.000, de tweede reeks uit de dossiers met de nummers van 500.001 tot 999.999. Om de rechtstreeks raadpleging te vergemakkelijken werd van de kartonnen steekkaarten een kopie gemaakt. De eerste reeks werd volledig gemicrofilm. Van de tweede reeks werden de steekkaarten van Aa tot Kab gemicrofilm.

De inventaris van de gemicrofilmde steekkaarten bevat de volgende gegevens :

- nummer van de film;
- eerste naam van het bestand;
- laatste naam van het bestand;
- aantal steekkaarten.

Iedere steekkaart vermeldt de naam en de voornamen van de persoon (voor getrouwde vrouwen ook de naam van de echtgenoot), de plaats en de datum van geboorte, het nummer van het dossier en eventueel het beroep. De nationaliteit is niet vermeld.

Er moet dus een onderscheid worden gemaakt tussen :

- het bestand op microfilm;
- de inventaris van het bestand;
- de microfiches;
- de dossiers.

In de nota die als bijlage gaat bij de brief van 22 april 1996 stelt de Algemeen Rijksarchivaris dat het gemicrofilmde deel van het bestand vrij kan worden geraadpleegd (uitsluitend lezen).

De microfiches kunnen slechts worden geraadpleegd nadat daartoe een aanvraag is gericht tot de bevoegde archivaris.

Gelet op de vertrouwelijke aard van de gegevens die in de dossiers zijn opgenomen, kunnen zij slechts worden geraadpleegd nadat de Algemeen Rijksarchivaris daartoe machtiging heeft verleend. De lezer is verzocht de Algemeen Rijksarchivaris een met redenen omkleedde aanvraag te bezorgen waarin opgave wordt gedaan van het/de refertenummer(s) van de dossiers die hij wenst te raadplegen (naam van de betrokken persoon, nationaliteit, datum van geboorte en/of verblijf in België, nummer van het dossier, etc)... alsmede van de doeleinde van het onderzoek.

Ter attentie van de vorsers wordt eraan herinnerd dat de bepalingen van de wet van 8 december 1992 van toepassing zijn.

III. HET ARCHIEF IN HET KADER VAN DE WET VAN 8 DECEMBER 1992 :

1. Op 20 februari 1995 heeft de Commissie op verzoek van de Voorzitter van de Senaat advies (nr. 02/95) uitgebracht over de vraag of, en in welke mate, het toepassingsgebied van de wet van 8 december 1992 zicht uitstrekt tot een voorstel van wet houdende het Archief neergelegd door de Heer Garcia (Gedr. St. Senaat, 1991-92, nr. 233-2).

Op grond van de definitie van het bestand in artikel 1 van de wet van 8 december 1992 enerzijds en de definitie van het archief in het voorstel van wet, te weten "documenten die zijn geordend volgens waaruit de interne structuur van de archiefvormers blijkt en conform de beginselen van de archivaliek" was de Commissie van oordeel dat ingeval het archief persoonsgegevens bevat, het een archief kan zijn in de zin van de wet van 8 december 1992 en voornoemde wet bijgevolg van toepassing is.

2. Zoals hierboven werd uiteengezet, bestaan de in het Algemeen Rijksarchief bewaarde documenten uit de eigenlijke dossiers en het bestand dat ermee overeenstemt. Hoewel de wet een duidelijke omschrijving geeft van het bestand, heeft zij niet uitdrukkelijk betrekking op de dossiers als dusdanig.

Het lijkt evenwel weinig twijfel dat het bestand dat met de dossiers overeenstemt en waarin persoonsgegevens zijn opgeslagen, een bestand in de zin van de wet is.

Op het stuk van de dossiers die zijn gerangschikt volgens het volgnummer dat is toegekend door de *Vreemdelingenpolitie* liggen de zaken moeilijker, want er moet rekening worden gehouden met het bestaan van een geautomatiseerde verwerking of een manueel bestand in de zin van artikel 1 van de wet van 8 december 1992 (een geheel van persoonsgegevens samen-gesteld en bewaard op een logisch gestructureerde wijze met het oog op een systematische raadpleging ervan). Het blijkt dat de raadpleging van de dossiers onlosmakelijk verbonden is met de raadpleging van het bestand.

Gelet op het belang van de inzet, te weten de bescherming van de persoonlijke levenssfeer moet er voorzichtigheidshalve worden van uitgegaan dat de regels en beginselen bedoeld in de wet van 8 december 1992 van toepassing zijn op de gegevens die zowel in de dossiers als in het bestand zijn vermeld. Deze oplossing ligt des te meer voor de hand omdat de dossiers zogenoemd gevoelige gegevens bevatten, inzonderheid politieke en gerechtelijke gegevens (uittreksels uit het strafregister, processen-verbaal) die aan een strengere bescherming zijn onderworpen. De verwerking van dergelijke gegevens wordt slechts toegestaan voor de doeleinden bepaald in of krachtens de wet. In dit geval wordt de verwerking ervan mogelijk gemaakt op grond van de Archiefwet van 24 juni 1955.

3. De doeleinde is de rode draad door de wet van 8 december 1992. Naar luid van artikel 5 van die wet, mogen persoonsgegevens slechts worden verwerkt voor duidelijk omschreven en wettige doeleinden en mogen zij niet worden gebruikt op een wijze die onverenigbaar is met die doeleinden. Uitgaande van die doeleinden, moeten zij toereikend, ter zake dienend en niet overmatig te zijn.

De gegevensverwerking heeft betrekking op een aantal handelingen, zoals bij voorbeeld de registratie, de bewaring, de raadpleging.

De bewaring van persoonsgegevens in het Algemeen Rijksarchief is wegens hun historische en sociologische waarde, als bron van onderzoek en studie, een wettige doeleinde. Zulks betekent natuurlijk dat zij onder bepaalde voorwaarden door vorsers kunnen worden geraadpleegd.

Bovendien is de bewaring en de raadpleging van het archief op wettelijke basis gestoeld, namelijk op artikel 1 van de wet van 24 juni 1955, luidend als volgt "*Bescheiden van meer dan honderd jaar, bewaard door de rechtbanken der rechterlijke macht, de Raad van State, de Rijksbesturen en de provincies worden, behoudens regelmatige vrijstelling, in het Rijksarchief neergelegd*" en op artikel 3 van dezelfde wet : "*De ingevolge het eerste artikel 1, lid 1, in het Rijksarchief neergelegde stukken zijn openbaar. Een reglement van orde, vastgesteld door de Minister van Openbaar Onderwijs, bepaalt de regelen volgens welke zij aan navorsers ter inzage kunnen worden verstrekt*".

Op grond van zijn aard en betekenis moet het archief onbeperkt in de tijd worden bewaard.

2. In dit geval moet de Algemeen Rijksarchivaris de rechten van de betrokken personen eerbiedigen, in het bijzonder de rechten op toegang en verbetering waarvan sprake is in de artikelen 9, 10, 12 van de wet van 8 december 1992.

IV. TERMIJN DIE IN ACHT MOET WORDEN GENOMEN VOOR HET RAADPLEGEN VAN HET ARCHIEF :

De Minister van Binnenlandse Zaken verzoekt de Commissie een advies uit te brengen over de vraag of het, teneinde de persoonlijke levenssfeer zo goed mogelijk te beschermen, niet wenselijk zou zijn de raadpleging van de dossiers slechts mogelijk te maken honderd jaar na de eerste datum vermeld in het dossier dan wel of een termijn van vijftig jaar voldoende lang wordt geacht.

In de Archiefwet van 24 juni 1955 is bepaald dat *bescheiden* van meer dan honderd jaar door de Besturen in het Rijksarchief worden neergelegd en dat deze bescheiden openbaar zijn. De dossiers zijn in het Rijksarchief gerangschikt volgens het nummer toegekend op het tijdstip dat zij door de *Vreemdelingenpolitie* werden aangelegd.

In een brief (van 30 juli 1995) schrijft de Algemeen Rijksarchivaris dat de datum van de oudste documenten in de dossiers slechts kan worden vastgesteld als de dossiers worden ingekeken.

Met het oog op de bescherming van de persoonlijke levenssfeer is de Commissie van oordeel dat de dossiers slechts zouden mogen worden geraadpleegd na een termijn van honderd jaar na de datum waarop zij door de *Vreemdelingenpolitie* werden aangelegd. Die datum komt overeen met het nummer toegekend door de Algemeen Rijksarchivaris. Deze termijn is wellicht voldoende lang om de bescherming van persoonsgegevens, met inbegrip van de gevoelige gegevens in de dossiers, te beschermen, onverminderd het bepaalde in de Archiefwet van 24 juni 1955.

De huidige regeling, op grond waarvan toestemming van de Algemeen Rijksarchivaris om een dossier te raadplegen onderworpen is aan een schriftelijke en met redenen omkleedde vraag, is een fundamentele veiligheidsmaatregel. Alleen de betrokken persoon en vorsers moeten toegang blijven krijgen tot de dossiers.

Krachtens artikel 11, vierde lid, van de wet van 11 april 1994 betreffende de openbaarheid van bestuur, zijn de bepalingen ervan nietRijksarchief of het Rijksarchief in de Provinciën, voor welke instellingen de wettelijke bepalingen de betreffende het Archief onverminderd van toepassing blijven.

OM DEZE REDENEN

Is de Commissie van oordeel dat de dossiers van de *Vreemdelingenpolitie* die in het Algemeen Rijksarchief zijn neergelegd, slechts voor raadpleging door vorsers toegankelijk moeten zijn na een termijn van honderd jaar met ingang van de datum waarop het dossier werd aangelegd.

De secretaris,
De voorzitter,

(get.) J. PAUL
(get.) P. THOMAS